
بسم الله الرحمن الرحیم

اعمال ماه شعبان

تهیه کننده: محمدعلی شرطان

اعمال مشترک این ماه

اعمال ماه شعبان

اعمال ماه شعبان نیز بر دو گونه است:

اعمال مشترك اين ماه

1ـ روزه; درباره روزه مستحبّى در اين ماه بسيار تأكيد شده است. رسول گرامى اسلام(صلى الله عليه وآله) اين ماه را روزه مى گرفت و آن را به ماه مبارك رمضان وصل مى كرد.(١)

روايات فراوانى درباره روزه ماه شعبان وارد شده است كه مختصرى از آنها را نقل مى كنيم:

الف) رسول خدا(صلى الله عليه وآله) فرمود: «شعبان ماه من است و رمضان ماه خداست; هر كس يك روز از ماه مرا روزه بدارد، من در قيامت شفيع او خواهم بود و هر كس، دو روز از آن را روزه بگيرد، خداوند گناهان گذشته اش را مى آمرزد و هر كس كه سه روز روزه بدارد، به او گفته مى شود (از گناهان پاك شده اى) اعمالت را از ابتدا شروع كن».(٢)

ب) از امام صادق(عليه السلام) روايت شده است كه چون ماه شعبان داخل مى شد، امام زين العابدين(عليه السلام) اصحاب خود را جمع مى كرد و مى فرمود: اى ياران من! مى دانيد اين چه ماهى است؟ اين ماه شعبان است، رسول خدا(صلى الله عليه وآله) مى فرمود: شعبان ماه من است پس براى محبّت به پيامبر(صلى الله عليه وآله)، و براى تقرّب به پروردگار خود، اين ماه را روزه بداريد، به حقّ آن خدايى كه جان على بن الحسين(عليهما السلام) در دست اوست سوگند ياد مى كنم كه از پدرم حسين بن على(عليهما السلام) شنيدم فرمود: از اميرمؤمنان(عليه السلام) شنيدم كه: هر كس ماه شعبان را براى محبّت به پيامبر خدا(صلى الله عليه وآله) و تقرّب به خداوند روزه بگيرد، خداوند او را دوست مى دارد و به كرامت خويش در روز قيامت نزديك مى كند، و بهشت را بر او واجب مى گرداند.(٣)

ج) صفوان جمّال مى گويد: امام صادق(عليه السلام) به من فرمود: كسانى را كه در اطراف و نواحى تو هستند به روزه در ماه شعبان وادار كن! گفتم: فدايت شوم آيا در فضيلت آن چيز مهمّى وجود دارد؟ فرمود: آرى، رسول خدا(صلى الله عليه وآله) هنگامى كه هلال ماه شعبان را مى ديد، فرمان مى داد كه منادى در مدينه ندا دهد و بگويد: اى اهل يثرب! من فرستاده خدا به سوى شمايم; آگاه باشيد كه شعبان ماه من است، پس خداوند رحمت كند كسى را كه يارى كند مرا بر اين ماه (يعنى آن را روزه بدارد) سپس امام(عليه السلام) در ادامه فرمود: امير مؤمنان على(عليه السلام) مى فرمود: از زمانى كه اين سخن را از منادى رسول الله(صلى الله عليه وآله) شنيدم، هرگز روزه ماه شعبان از من فوت نشد و تا زمانى كه زنده ام نيز از من فوت نخواهد شد ان شاءالله.(٤) (البتّه آنها كه نمى توانند همه ماه را روزه بگيرند، خوب است هر مقدار را كه مى توانند، روزه بگيرند.

2ـ طبق روایت امام صادق(علیه السلام) هر روز هفتاد مرتبه بگوید: اَسْتَغْفِرُاللّهَ وَ اَسْأَلُهُ التَّوْبَةَ.(۵)
3ـ هر روز هفتاد مرتبه بگوید: اَسْتَغْفِرُاللّهَ الَّذی لا اِلهَ اِلاَّ هُوَ الرَّحْمنُ الرَّحیمُ، اَلْحَیُّ الْقَیُّومُ، وَ اَتُوبُ اِلَیْهِ.(۶)

از روایات استفاده می شود که بهترین ذکرها در این ماه استغفار است و هر کس هر روز از این ماه هفتاد مرتبه استغفار کند، مثل آن است که در ماههای دیگر هفتادهزار مرتبه استغفار کرده است.(۷)

4ـ صدقه دادن و کمك به نیازمندان در این ماه فضیلت فراوان دارد. راوی می گوید: به امام صادق(علیه السلام) عرض کردم: یابن رسول الله! بهترین اعمال در این ماه کدام است؟ فرمود: صدقه دادن و استغفار. هر کس در ماه شعبان صدقه دهد، خداوند متعال، صدقه او را پرورش می دهد همچنان که شما شتربچّه ای را پرورش می دهید، و در قیامت به صاحبش می رسد، در حالی که به اندازه کوه اُحُد بزرگ شده باشد!(۸)

در روایت دیگری از امام رضا(علیه السلام) آمده است که صدقه در این ماه سبب نجات از آتش دوزخ است.(۹)

5ـ صلوات بر پیامبر و آلش(علیهم السلام) در این ماه ثواب زیادی دارد. در حدیثی از امام صادق(علیه السلام) نقل شده است که پیامبر اکرم(صلی الله علیه وآله) فرمود: شعبان ماه من است، در این ماه بر من و آل من، بسیار صلوات بفرستید.(۱۰)

6ـ در تمام این ماه، هزار بار بگوید: لا اِلهَ اِلاَّ اللّهُ، وَ لانَعْبُدُ اِلاَّ اِیّاهُ، مُخْلِصینَ لَهُ الدّینَ، وَ لَوْ کَرِهَ الْمُشْرِکُونَ. در روایتی از رسول خدا(صلی الله علیه وآله)آمده است: کسی که چنین کند; در قیامت در حالی از قبرش خارج می شود که چهره اش مثل ماه شب بدر (شب چهاردهم) می درخشد.(۱۱)

7ـ در هر پنجشنبه ماه شعبان، دو رکعت نماز بگزارد; در هر رکعت بعد از سوره «حمد» صد مرتبه، سوره «توحید» را بخواند و پس از سلام، صد بار صلوات بفرستد. در روایتی که امیر مؤمنان(علیه السلام) از رسول خدا(صلی الله علیه وآله) نقل کرده، آمده است که هر کس این نماز را بگزارد خداوند هر حاجتی از حاجت های دینی و دنیوی که داشته باشد، برآورده سازد و هر کس آن روز را روزه بدارد، خداوند جسدش را بر آتش دوزخ حرام کند.

در همین روایت، رسول خدا(صلی الله علیه وآله) فرمود: در هر روز پنجشنبه از ماه شعبان، آسمانها را زینت می کنند، و فرشتگان عرض می کنند: خداوندا! روزه دارانِ این ماه را بیامرز و دعایشان را مستجاب گردان!(۱۲)

8ـ در هر روز از ماه شعبان در وقت ظهر و در شب نیمه آن، این صلوات را که از امام سجاد(علیه السلام) نقل شده بخواند :

اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد، شَجَرَةِ النُّبُوَّةِ، وَمَوْضِعِ الرِّسالَةِ،

خدایا درود فرست بر محمّد و آل محمّد درخت نبوت و جایگاه رسالت

وَمُخْتَلَفِ الْمَلائِكَةِ، وَمَعْدِنِ الْعِلْمِ، وَاَهْلِ بَيْتِ الْوَحْيِ، اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی

و محل رفت و آمد فرشتگان و معدن دانش و خاندان وحی خدایا درود فرست بر

مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد، اَلْفُلْكِ الْجارِيَةِ فِي اللُّجَجِ الْغامِرَةِ، يَأْمَنُ مَنْ رَكِبَها،

محمّد و آل محمّد کشتی جاری در اقیانوسهای بیکران ایمن شود هر که سوار آن کشتی گردد

وَيَغْرَقُ مَنْ تَرَكَها، اَلْمُتَقَدِّمُ لَهُمْ مارِقٌ، وَالْمُتَاَخِّرُ عَنْهُمْ زاهِقٌ، وَاللاّزِمُ

و غرق شود کسی که آن را واگذارد، هر که بر ایشان تقدم جوید از دین بیرون رفته و کسی که از ایشان عقب ماند به نابودی گراید

لَهُمْ لاحِقٌ، اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد، اَلْكَهْفِ الْحَصِينِ،

ولی ملازم ایشان به حق خواهد رسید خدایا درود فرست بر محمّد و آل محمّد آن پناه گاه محکم

وَغِياثِ الْمُضْطَرِّ الْمُسْتَكِينِ، وَمَلْجَاِ الْهارِبِينَ، وَعِصْمَةِ الْمُعْتَصِمِينَ،

و فریادرس بیچاره درمانده و پناه گریختگان و دستاویز محکم برای وسیله جویان

اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد، صَلاةً كَثِيرَةً تَكُونُ لَهُمْ رِضاً، وَلِحَقِّ

خدایا درود فرست بر محمّد و آل محمّد درود بسیاری که موجب خشنودی ایشان گردد و حق

مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد اَدآءً وَقَضآءً، بِحَوْل مِنْكَ وَقُوَّة يا رَبَّ الْعالَمِينَ، اَللّهُمَّ

محمّد و آل محمّد اداء گشته و انجام وظیفه ما شده باشد به جنبش و نیروی تو ای پروردگار جهانیان خدایا

صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد، اَلطَّيِّبِينَ الاَْبْرارِ الاَْخْيارِ، اَلَّذِينَ اَوْجَبْتَ

درود فرست بر محمّد و آل محمّد آن پاکان نیکوکار برگزیده آن کسانی که

حُقُوقَهُمْ، وَفَرَضْتَ طاعَتَهُمْ وَوِلايَتَهُمْ، اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ

حقوقشان را واجب کردی و اطاعت و دوستیشان را فرض نمودی خدایا درود فرست برمحمّد و آل

مُحَمَّد، وَاعْمُرْ قَلْبی بِطاعَتِكَ، وَلا تُخْزِنی بِمَعْصِیَتِكَ، وَارْزُقْنی مُواساةَ

محمّد و آباد کن دل مرا به اطاعت خود و به وسیله نافرمانیت رسوایم مکن و روزی من گردان که

مَنْ قَتَّرْتَ عَلَیْهِ مِنْ رِزْقِكَ، بِما وَسَّعْتَ عَلَیَّ مِنْ فَضْلِكَ، وَنَشَرْتَ عَلَیَّ

کمك مالی دهم بر کسی که روزیت را بر او تنگ کردی بوسیله آنچه بر من فراخ گرداندی از فضل خویش و گستردی بر من

مِنْ عَدْلِكَ، وَاَحْیَیْتَنی تَحْتَ ظِلِّكَ، وَهذا شَهْرُ نَبِیِّكَ سَیِّدِ رُسُلِكَ، شَعْبانُ

از عدل خویش و مرا در زیر سایه ات زنده داشتی و این ماه پیمبرت و آقای رسولانت ماه شعبان است که

الَّذی حَفَفْتَهُ مِنْكَ بِالرَّحْمَةِ وَالرِّضْوانِ، اَلَّذی کانَ رَسُولُ اللهِ صَلَّی اللهُ

اطراف آن را به رحمت و خشنودی خود پوشاندی آن ماهی که رسول خدا صلی الله

عَلَیْهِ وَالِه وَسَلَّمَ، یَدْاَبُ فی صِیامِهِ وَقِیامِهِ، فی لَیالیهِ وَاَیّامِهِ، بُخُوعاً لَكَ

علیه و آله و سلم کوشش بسیار داشت در روزهو شب زنده داریش هم در شبها و هم در روزهایش بخاطر فروتنی

فی اِکْرامِهِ وَاِعْظامِهِ اِلی مَحَلِّ حِمامِهِ، اَللّهُمَّ فَاَعِنّا عَلَی الاْ ِسْتِنانِ

در برابر تو در مورد گرامی داشتن و بزرگداشتنش هم چنان تا هنگام مرگش خدایا پس ما را کمك ده تا

بِسُنَّتِهِ فیهِ، وَنَیْلِ الشَّفاعَةِ لَدَیْهِ، اَللّهُمَّ وَاجْعَلْهُ لی شَفیعاً مُشَفَّعاً،

روش او را در این ماه پیروی کنیم و به شفاعتی که نزد اوست برسیم خدایا قرار ده او را برای من شفیعی پذیرفته

وَطَریقاً اِلَیْكَ مَهْیَعاً، وَاجْعَلْنی لَهُ مُتَّبِعاً، حَتّی اَلْقاكَ یَوْمَ الْقِیمَةِ عَنّی

و راهی بسویت که همواره باشد و مرا پیرو او گردان تا به جایی که در روز قیامت تو را در

راضِیاً، وَ عَنْ ذُنُوبی غاضِیاً، قَدْ اَوْجَبْتَ لی مِنْكَ الرَّحْمَةَ وَالرِّضْوانَ،

حالی دیدار کنم که از من خشنود باشی و گناهانم را نادیده گیریو برای من واجب کرده باشی از جانب خود رحمت و خشنودی را و

وَاَنْزَلْتَنی دارَ الْقَرارِ، وَ مَحَلَّ الاَخْیارِ.(١٣)

9- مناجات شعبانیّه

به گفته عالم بزرگوار مرحوم «سیّد بن طاووس» در کتاب «اقبال» این مناجات را امیرمؤمنان علی(علیه السلام) و فرزندانش ـ علیهم آلاف التحیّة و السلام ـ در ماه شعبان می خواندند.

از این تعبیر به خوبی روشن می شود که این مناجات اهمیّت فراوان دارد که همه ائمّه معصومین(علیهم السلام) بر آن مداومت داشتند و مطالعه محتوای آن نیز گواه بر اهمیّت فوق العاده آن است و در واقع یك دوره عرفان اسلامی در بالاترین سطح در آن منعکس شده و اگر انسان مفاهیم این مناجات عظیم را در درون قلب و جان خود پیاده کند، مقامات طولانی سیر و سلوك الی الله را پیموده است.

آنچه مهم است دقّت در بندبند این مناجات و تعبیرات لطیف و عالی آن و سپس هماهنگ ساختن روح و فکر با این تعبیرات است.

از خدا می خواهیم که همه ما را اهل این مناجات قرار دهد و از متخلّقان آن سازد.

اَللّهُمَّ صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد، وَاسْمَعْ دُعائی اِذا دَعَوْتُكَ، وَاسْمَعْ

خدایا درود فرست بر محمّد و آل محمّد و بشنو دعایم را هنگامی که تو را خوانم و بشنو

نِدائی اِذا نادَیْتُكَ، وَاَقْبِلْ عَلَیَّ اِذا ناجَیْتُكَ، فَقَدْ هَرَبْتُ اِلَیْكَ، وَوَقَفْتُ بَیْنَ

صدایم را هر گاه تو را صدا زنم و رو به من کن هرگاه با تو راز گویم زیرا من به سوی تو گریختم و پیش رویت

یَدَیْكَ مُسْتَكیناً لَكَ، مُتَضَرِّعاً اِلَیْكَ، راجِیاً لِما لَدَیْكَ ثَوابی، وَتَعْلَمُ ما فی

ایستادم در حال بیچارگی و فروتنی به درگاهت و امیدوارم ثوابم را که در پیش توست و تو آنچه را من در دل دارم می دانی

نَفْسی، وَتَخْبُرُ حاجَتی، وَتَعْرِفُ ضَمیری، وَلا یَخْفی عَلَیْكَ اَمْرُ مُنْقَلَبی

و حاجتم را آگاهی و از نهادم باخبری و سرانجام کار و سرمنزل من بر تو روشن است

وَمَثْوایَ، وَما اُریدُ اَنْ اُبْدِئَ بِهِ مِنْ مَنْطِقی، واَتَفَوَّهُ بِهِ مِنْ طَلِبَتی، وَاَرْجُوهُ

و نیز آنچه را می خواهم از گفتارم بدان لب گشایم و آن طلبی را که می خواهم به زبان آرم و امید آن را

لِعاقِبَتی(١٤)، وَقَدْ جَرَتْ مَقادیرُكَ عَلَیَّ یا سَیِّدی فیما یَكُونُ مِنّی اِلی آخِرِ

برای سرانجام کارم دارم، ای آقای من مقدّرات تو بر من جاری گشته در آنچه از من تا آخر

عُمْری، مِنْ سَریرَتی وَعَلانِیَتی، وَبِیَدِكَ لا بِیَدِ غَیْرِكَ زِیادَتی وَنَقْصی،

عمر سر زند چه از کارهای پنهانم و چه آشکارم و بدست توست نه به دست دیگری کم و زیاد شدن

وَنَفْعی وَضَرّی، اِلهی اِنْ حَرَمْتَنی فَمَنْ ذَا الَّذی یَرْزُقُنی، وَاِنْ خَذَلْتَنی

و سود و زیان من خدایا اگر توام محروم کنی پس کیست که روزیم دهد و اگر تو خوارم کنی

فَمَنْ ذَا الَّذی یَنْصُرُنی، اِلهی اَعُوذُ بِكَ مِنَ غَضَبِكَ وَحُلُولِ سَخَطِكَ،

پس کیست که یاریم دهد خدایا پناه برم به تو از خشمت و فرو ریختن عذابت

اِلهی اِنْ کُنْتُ غَیْرَ مُسْتَاْهِلٍ لِرَحْمَتِكَ، فَاَنْتَ اَهْلٌ اَنْ تَجُودَ عَلَیَّ بِفَضْلِ

خدایا اگر من شایستگی رحمت تو را ندارم ولی تو شایسته آنی که از زیاده بخششت به من احسان کنی

سِعَتِكَ، اِلهی کَاَنّی بِنَفْسی واقِفَةٌ بَیْنَ یَدَیْكَ، وَقَدْ اَظَلَّها حُسْنُ تَوَکُّلی

خدایا خود را چنان می نگرم که گویا در برابرت ایستاده و آن توکل نیکویی که

عَلَیْكَ، فَقُلْتَ ما اَنْتَ اَهْلُهُ وَتَغَمَّدْتَنی بِعَفْوِكَ، اِلهی اِنْ عَفَوْتَ فَمَنْ اَوْلی

بر تو دارم بر سر من سایه افکنده و تو نیز آنچه را شایسته آنی درباره من فرموده و مرا در سراپرده عفو خویش پوشانده ای خدایا اگر بگذری پس کیست که

مِنْكَ بِذلِكَ، وَاِنْ کانَ قَدْ دَنا اَجَلی وَلَمْ یُدْنِنی مِنْكَ عَمَلی، فَقَدْ جَعَلْتُ

از تو بدین کار سزاوارتر باشد و اگر مرگم نزدیك شده و عملم مرا به تو نزدیك نکرده من به ناچار

الْاِقْرارَ بِالذَّنْبِ اِلَیْكَ وَسیلَتی، اِلهی قَدْ جُرْتُ عَلی نَفْسی فِی النَّظَرِ لَها،

اقرار می دهم اقرار به گناه را وسیله خویش به درگاهت خدایا من بر خویشتن ستم کردم در آن توجهی که بدان کردم

فَلَهَاالْوَیْلُ اِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَها، اِلهی لَمْ یَزَلْ بِرُّكَ عَلَیَّ اَیّامَ حَیاتی، فَلا تَقْطَعْ

پس وای بر او اگر نیامرزیش خدایا پیوسته در دوران زندگی نیکی تو بر من می رسد پس

بِرَّكَ عَنّی فی مَماتی، اِلهی کَیْفَ آیَسُ مِنْ حُسْنِ نَظَرِكَ لی بَعْدَ مَماتی،

نیکیت را در هنگام مرگ نیز از من مگیر خدایا من چگونه مأیوس شوم از این که پس از مرگ مورد حسن نظر تو واقع گردم

وَاَنْتَ لَمْ تُوَلِّنی اِلاَّ الْجَمیلَ فی حَیاتی، اِلهی تَوَلَّ مِنْ اَمْری ما اَنْتَ

در صورتی که در دوران زندگیم جز به نیکی سرپرستیم نکردی خدایا سرپرستی کن کار مرا چنانچه تو

اَهْلُهُ، وَعُدْ عَلَیَّ بِفَضْلِكَ عَلی مُذْنِب قَدْ غَمَرَهُ جَهْلُهُ، اِلهی قَدْ سَتَرْتَ

شایسته آنی و توجه کن بر من به فضل خویش که همچون گنهکاری هستم که نادانیش سراپا او را فراگرفته خدایا براستی تو

عَلَیَّ ذُنُوباً فِی الدُّنْیا، وَ اَ نَا اَحْوَجُ اِلی سَتْرِها عَلَیَّ مِنْكَ فی الاْ ُخْری،

گناهانی را در دنیا بر من پوشاندی که من به پوشاندن آنها در آخرت محتاج ترم (در دنیا پوشاندی(

اِلهی قَدْ اَحْسَنْتَ اِلَیَّ اِذْ لَمْ تُظْهِرْها لاَحَد مِنْ عِبادِكَ الصّالِحینَ،

با این که آشکارش نکردی برای هیچ یك از بندگان شایسته ات

فَلاتَفْضَحْنی یَوْمَ الْقِیمَةِ عَلی رُؤُسِ الاَشْهادِ، اِلهی جُودُكَ بَسَطَ اَمَلی،

ای خدا پس در روز قیامت در برابر دیدگان مردم مرا رسوا مکن خدایا جود و بخششت آرزویم را گستاخ کرده

وَعَفْوُكَ اَفْضَلُ مِنْ عَمَلی، اِلهی فَسُرَّنی بِلِقآئِكَ یَوْمَ تَقْضی فیهِ بَیْنَ

و گذشت تو برتر است از عمل من خدایا مرا در آن روزی که میان بندگانت داوری کنی به دیدارت مسرور ساز

عِبادِكَ، اِلهی إِعْتِذاری اِلَیْكَ اِعْتِذارُ مَنْ لَمْ یَسْتَغْنِ عَنْ قَبُولِ عُذْرِهِ،

خدایا عذرخواهی من به درگاهت عذرخواهی کسی است که بی نیازنشده از پذیرفتن عذرش

فَاقْبَلْ عُذْری یا اَكْرَمَ مَنِ اعْتَذَرَ اِلَیْهِ الْمُسیئُونَ، اِلهی لا تَرُدَّ حاجَتی،

پس عذر مرا بپذیر ای بزرگوارترین کسی که گنهکاران به درگاهش معذرت خواهی کنند خدایا حاجتم را بازمگردان

وَلا تُخَیِّبْ طَمَعی، وَلا تَقْطَعْ مِنْكَ رَجآئی وَاَمَلی، اِلهی لَوْ اَرَدْتَ

و طمعم را به نومیدی مکشان و امید و آرزویم را از درگاهت قطع مفرما خدایا اگر خواری

هَوانی لَمْ تَهْدِنی، وَلَوْ اَرَدْتَ فَضیحَتی لَمْ تُعافِنی، اِلهی ما اَظُنُّكَ تَرُدُّنی

مرا خواسته بودی راهنماییم نمی کردی و اگر رسواییم را می خواستی تندرستیم نمی دادی خدایا گمان ندارم که مرا بازگردانی

فی حاجَة قَدْ اَفْنَیْتُ عُمْری فی طَلَبِها مِنْكَ، اِلهی فَلَكَ الْحَمْدُ اَبَداً اَبَداً

در مورد حاجتی که عمر خویش را در خواستن آن از تو سپری کردم خدایا ستایش خاص توست ستایش ابدی

دآئِماً سَرْمَداً، یَزیدُ وَلا یَبیدُ، کَما تُحِبُّ وَتَرْضی، اِلهی اِنْ اَخَذْتَنی

جاویدان همیشگی که فزون شود ولی کم نگردد بدان نحو که دوست داری و خشنود شوی خدایا اگر مرا

بِجُرْمی اَخَذْتُكَ بِعَفْوِكَ، وَاِنْ اَخَذْتَنی بِذُنُوبی اَخَذْتُكَ بِمَغْفِرَتِكَ، وَاِنْ

به جنایتم مأخوذ داری من هم تو را به عفوت بگیرم و اگر به گناهم بگیری من هم تو را به آمرزشت بگیرم و اگر به

اَدْخَلْتَنِي النّارَ اَعْلَمْتُ اَهْلَها اَنّی اُحِبُّكَ، اِلهی اِنْ کانَ صَغُرَ فی جَنْبِ

دوزخم ببری بدوزخیان اعلام می کنم که من تو را دوست دارم خدایا اگر عمل من در جنب

طاعَتِكَ عَمَلی، فَقَدْ کَبُرَ فی جَنْبِ رَجآئِكَ اَمَلی، اِلهی کَیْفَ اَنْقَلِبُ مِنْ

اطاعت تو کوچك است ولی آرزویم در کنار امید تو بزرگ است خدایا چگونه من از

عِنْدِكَ بِالْخَیْبَةِ مَحْرُوماً، وَ قَدْ کانَ حُسْنُ ظَنّی بِجُودِكَ اَنْ تَقْلِبَنی

پیش تو محروم برگردم با این که چنان حسن ظنی من به جود و بخششت داشتم که مرا مورد رحمت خویش قرار داده

بِالنَّجاةِ مَرْحُوماً، اِلهی وَ قَدْ اَفْنَیْتُ عُمْری فی شِرَّةِ السَّهْوِ عَنْكَ،

با نجات بازم خواهی گرداند خدایا من عمرم را در حرص غفلت از تو سپری کردم و

وَاَبْلَیْتُ شَبابی فی سَکْرَةِ التَّباعُدِ مِنْكَ، اِلهی فَلَمْ اَسْتَیْقِظْ اَیّامَ اغْتِراری

جوانیم را در مستی دوری از تواز بین بردم و از این رو خدایا بیدار نشدم در آن روزگاری

بِكَ، وَرُکُونی اِلی سَبیلِ سَخَطِكَ، اِلهی وَاَ نا عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ، قائِمٌ بَیْنَ

که به کرم تو مغرور بودم و به راه خشم تو متمایل گشته بودم خدایا من بنده تو و فرزند بنده توام که در برابرت ایستاده

یَدَیْكَ، مُتَوَسِّلٌ بِکَرَمِكَ اِلَیْكَ، اِلهی اَنَا عَبْدٌ اَتَنَصَّلُ اِلَیْكَ مِمَّا کُنْتُ

وبه وسیله کرم تو به درگاهت توسل جویم خدایا من بنده ای هستم که می خواهم از آلودگی آنچه بدان با تو

أُواجِهُكَ بِهِ مِنْ قِلَّةِ اسْتِحْيائى مِنْ نَظَرِكَ، وَاَطْلُبُ الْعَفْوَ مِنْكَ، اِذِ الْعَفْوُ

روبه رو شدم از بی حیایی خودم در پیش روی تو خود را پاك سازم و از تو گذشت می خواهم زیرا گذشت

نَعْتٌ لِكَرَمِكَ، اِلـهی لَمْ يَكُنْ لی حَوْلٌ فَانْتَقِلَ بِهِ عَنْ مَعْصِيَتِكَ اِلاَّ فى

وصف شناسای کرم توست خدایا من آن نیرویی که بتوانم بوسیله آن خود را از نافرمانیت منتقل سازم ندارم مگر در آن

وَقْت اَيْقَظْتَنى لِمَحَبَّتِكَ، وَكَما اَرَدْتَ اَنْ اَكُونَ كُنْتُ، فَشَكَرْتُكَ بِاِدْخالى

وقت که تو برای دوستیت بیدارم کنی و آن طور که خواهی باشم پس تو را سپاس گویم که مرا

فى كَرَمِكَ، وَلِتَطْهيرِ قَلْبى مِنْ اَوْساخِ الْغَفْلَةِ عَنْكَ، اِلـهى اُنْظُرْ اِلَيَّ نَظَرَ

در کرم خویش داخل کردی و دلم را از چرکهای بی خبری و غفلت از خویش پاکیزه ساختی خدایا به من بنگر نگریستن

مَنْ نادَيْتَهُ فَاَجابَكَ، وَاسْتَعْمَلْتَهُ بِمَعُونَتِكَ فَاَطاعَكَ، يا قَريباً لا يَبْعُدُ عَنِ

کسی که او را خوانده ای و او پاسخت داده و به یاری خویش به کارش واداشته ای و فرمانبریت کرده ای نزدیکی که دور نگردی

الْمُغْتَرِّ بِهِ، وَيا جَواداً لايَبْخَلُ عَمَّنْ رَجا ثَوابَهُ، اِلـهى هَبْ لى قَلْباً يُدْنيهِ

از آن کس که بدو مغرور گشته و ای بخشنده ای که بخل نورزد از آن کس که امید نیکیش داردخدایا دلی به من بده که

مِنْكَ شَوْقُهُ، وَلِساناً يُرْفَعُ اِلَيْكَ صِدْقُهُ، وَنَظَراً يُقَرِّبُهُ مِنْكَ حَقُّهُ، اِلـهى إِنَّ

اشتیاقش به تو موجب نزدیکیش به تو گردد و زبانی که صدق گفتارش بسوی تو بالا آید و نظر حقیقت بینی که همان حقیقتش او را به تو نزدیك گرداند خدایا

مَنْ تَعَرَّفَ بِكَ غَيْرُ مَجْهُول، وَمَنْ لاذَ بِكَ غَيْرُ مَخْذُول، وَمَنْ اَقْبَلْتَ عَلَيْهِ

کسی که بوسیله تو شناخته شد گمنام نیست و کسی که به تو پناهنده شد خوار نیست و کسی که تو بسویش رو کنی

غَيْرُ مَمْلُوك، اِلهى اِنَّ مَنِ انْتَهَجَ بِكَ لَمُسْتَنيرٌ، وَاِنَّ مَنِ اعْتَصَمَ بِكَ

بنده دیگری نخواهد بود خدایا براستی هرکس به تو راه جوید راهش روشن است و هر که به تو پناه جوید

لَمُسْتَجيرٌ، وَقَدْ لُذْتُ بِكَ يا اِلـهى، فَلا تُخَيِّبْ ظَنّى مِنْ رَحْمَتِكَ، وَلا

پناه دارد و من ای خدا به تو پناه آورده ام پس گمانی را که به رحمتت دارم نومید مکن و

تَحْجُبْنی عَنْ رَأْفَتِكَ، اِلهی اَقِمْنی فی اَهْلِ وِلایَتِكَ مُقامَ مَنْ رَجا

از مهر خویش منعم مکن خدایا جای مرا در میان دوستدارانت جای آن دسته از ایشان قرار ده که امید

الزِّیادَةَ مِنْ مَحَبَّتِكَ، اِلهی وَاَلْهِمْنی وَلَهاً بِذِكْرِكَ اِلی ذِكْرِكَ، وَهِمَّتی فی

افزایش دوستیت را دارند خدایادر دلم انداز شیدایی و شیفتگی ذکر خود را پیاپی و همتم را در

رَوْحِ نَجاحِ اَسْمآئِكَ وَمَحَلِّ قُدْسِكَ، اِلهی بِكَ عَلَیْكَ اِلاَّ اَلْحَقْتَنی بِمَحَلِّ

نشاط فیروز شدن اسمائت و محل قدست قرار ده خدایا به حق خودت بر خودت سوگند که

اَهْلِ طاعَتِكَ، وَالْمَثْوَی الصّالِحِ مِنْ مَرْضاتِكَ، فَاِنّی لا اَقْدِرُ لِنَفْسی

مرا به محل فرمانبرداریت و جایگاه شایسته ای از مقام خشنودیت برسانی زیرا که من قادر بر دفع چیزی از خود نیستم

دَفْعاً، وَلا اَمْلِكُ لَها نَفْعاً، اِلهی اَ نَا عَبْدُكَ الضَّعیفُ الْمُذْنِبُ، وَمَمْلُوكُكَ

و مالك سودی هم برایش نیستم خدایا من بنده ناتوان گنهکار تو و مملوك زاری و توبه کننده به درگاهت هستم

الْمُنیبُ(١٥)، فَلا تَجْعَلْنی مِمَّنْ صَرَفْتَ عَنْهُ وَجْهَكَ، وَحَجَبَهُ سَهْوُهُ عَنْ

پس مرا در زمره کسانی که روی از آنها گرداندی و غفلتشان مانع از

عَفْوِكَ، اِلهی هَبْ لی كَمالَ الْاِنْقِطاعِ اِلَیْكَ، وَاَنِرْ اَبْصارَ قُلُوبِنا بِضِیآءِ

گذشت تو گشته قرارم مده خدایا بریدن کاملی از خلق بسوی خود به من عنایت کن و دیده های دلمان را به

نَظَرِها اِلَیْكَ، حَتّی تَخْرِقَ اَبْصارُ الْقُلُوبِ حُجُبَ النُّورِ، فَتَصِلَ اِلی مَعْدِنِ

نور توجهشان به سوی خود روشن گردان تا دیده های دل پرده های نور را پاره کند و به مخزن اصلی بزرگی

الْعَظَمَةِ، وَتَصیرَ اَرْواحُنا مُعَلَّقَةً بِعِزِّ قُدْسِكَ، اِلهی وَاجْعَلْنی مِمَّنْ نادَیْتَهُ

عظمت برسد و ارواح ما آویخته به عزت مقدست گردد خدایا قرارم ده از کسانی که او را خواندی و

فَاَجابَكَ، وَلاحَظْتَهُ فَصَعِقَ لِجَلالِكَ، فَناجَیْتَهُ سِرّاً، وَعَمِلَ لَكَ جَهْراً،

پاسخت داد و در معرض توجه قرارش دادی و او در برابر جلال تو مدهوش گشت و از این رو در پنهانی با او
به راز گویی پرداختی ولی او آشکارا برایت کار کرد

اِلـهى لَمْ اُسَلِّطْ عَلى حُسْنِ ظَنّى قُنُوطَ الاَياسِ، وَلاَ انْقَطَعَ رَجآئى مِنْ

خدايا به خوش بينى من نااميدى را مسلط مكن و اميدم را كه به كرم نيكويت دارم قطع مكن

جَميلِ كَرَمِكَ، اِلـهى اِنْ كانَتِ الْخَطايا قَدْ اَسْقَطَتْنى لَدَيْكَ، فَاصْفَحْ عَنّى

خدايا اگر خطاهايم مرا از نظرت انداخته پس بدان اعتماد خوبى كه به تو

بِحُسْنِ تَوَكُّلى عَلَيْكَ، اِلـهى اِنْ حَطَّتْنِى الذُّنُوبُ مِنْ مَكارِمِ لُطْفِكَ، فَقَدْ

دارم از من درگذر خدايا اگر گناهانم بواسطه بزرگواريهاى لطفت مرا بى مقدار ساخته ولى در

نَبَّهَنِى الْيَقينُ اِلى كَرَمِ عَطْفِكَ، اِلـهى اِنْ اَنامَتْنِى الْغَفْلَةُ عَنِ الاْ ِسْتِعْدادِ

عوض يقين به بزرگ توجه تو مرا هوشيار كرده خدايا اگربى خبرى از آماده شدن براى ديدارت مرا به خواب

لِلِقآئِكَ، فَقَدْ نَبَّهَتْنِى الْمَعْرِفَةُ بِكَرَمِ آلائِكَ، اِلـهى اِنْ دَعانى اِلَى النّارِ

فرو برده ولى در عوض معرفت به بزرگ نعمتهايت مرا بيدار كرده خدايا اگر بزرگ كيفرت مرا به دوزخ مى خواند

عَظِيمُ عِقابِكَ، فَقَدْ دَعانى اِلَى الْجَنَّةِ جَزيلُ ثَوابِكَ، اِلـهى فَلَكَ اَسْئَلُ،

ولى در مقابل پاداش فراوانت مرا به بهشت دعوت مى كند خدايا پس از تو خواهم

وَاِلَيْكَ اَبْتَهِلُ وَاَرْغَبُ، اَسْئَلُكَ اَنْ تُصَلِّيَ عَلى مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد، وَاَنْ

و بسوى تو زارى كنم و بگرايم و از تو خواهم كه درود فرستى بر محمّد و آل محمّد

تَجْعَلَنى مِمَّنْ يُديمُ ذِكْرَكَ، وَلا يَنْقُضُ عَهْدَكَ، وَلايَغْفُلُ عَنْ شُكْرِكَ، وَلا

و مرا از كسانى قرارم دهى كه پيوسته به ياد تواند و پيمانت را نمى شكنند و از شكر تو غافل نشوند

يَسْتَخِفُّ بِاَمْرِكَ، اِلـهى وَاَلْحِقْنى بِنُورِ عِزِّكَ الاَبْهَجِ، فَاَكُونَ لَكَ عارِفاً،

و دستور تو را سبك نشمارند خدايابرسان مرا به نور درخشان عزتت تا عارف به ذاتت باشم

وَعَنْ سِواكَ مُنْحَرِفاً، وَمِنْكَ خآئِفاً مُراقِباً، يا ذَا الْجَلالِ وَالاِكْرامِ، وَصَلَّى

و از غير تو روگردان باشم و از تو ترسان و نگران باشم اى صاحب جلالت و بزرگوارى و درود

اللهُ عَلی مُحَمَّد رَسُولِهِ وَ آلِهِ الطّاهِرِینَ، وَسَلَّمَ تَسْلیماً کَثیراً.(۱۶)

خدا بر محمّد پیامبرش و بر آل پاکش باد و سلام بسیار بر ایشان باد.

این مناجات از مناجات های پرارزش ائمّه(علیهم السلام) است و دارای مضامین عالیه ای است که در هر وقت حضور قلبی باشد، خواندن آن و فکر کردن در مفاهیم آن، مناسب است.

اعمال مخصوص شب ها و روزهای ماه شعبان

شب اوّل ماه

برای شب اوّل ماه در کتاب «اقبال» نمازهای زیادی ذکر شده است که از جمله آن، دوازده رکعت نماز است (هر دو رکعت به یك سلام) که در هر رکعتی یك مرتبه «حمد» و پانزده مرتبه «توحید» خوانده می شود و از رسول خدا(صلی الله علیه وآله) پاداش فراوانی برای این نماز ذکر شده است.(۱)

روز اوّل ماه

روزه این روز فضیلت فراوانی دارد و از امام صادق(علیه السلام) نقل شده است که هر کس روز اوّل ماه شعبان را روزه بگیرد، بهشت بر او واجب می شود(۱) و «سیّد بن طاووس» در کتاب «اقبال» از رسول خدا(صلی الله علیه وآله) نقل کرده است که هر کس سه روزِ اوّل ماه شعبان را روزه بگیرد و شبهایش را قیام کند و دو رکعت نماز بگزارد که در هر رکعتی یك مرتبه «حمد» و یازده مرتبه «قُل هُوَ اللّهُ اَحد» را بخواند، خداوند شرّ اهل آسمان و زمین و شرّ ابلیس و هر سلطه ستمگری را از او برطرف سازد و خداوند گناهان فراوانی را از او می آمرزد.(۲)

روز سوم ماه

این روز بنا بر نقل شیخ طوسی در «مصباح»، روز ولادت با سعادت حسین بن علی(علیهما السلام) است. از «قاسم بن علاء همدانی» وکیل امام حسن عسکری(علیه السلام) نامه ای رسید که در آن آمده بود: مولای ما امام حسین(علیه السلام) در روز پنجشنبه، سوم شعبان متولّد شد; لذا آن روز را روزه بگیر و این دعا را بخوان :

اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُكَ بِحَقِّ الْمَوْلُودِ فی هذَا الْیَوْمِ، اَلْمَوْعُودِ بِشَهادَتِهِ قَبْلَ

خدایا از تو خواهم به حق مولود در این روز آن مولودی که به او وعده شهادت داده شده بودپیش از

اُستِهْلالِهِ وَ وِلادَتِهِ، بَكَتْهُ السَّمآءُ وَ مَنْ فیها، وَ الاَرْضُ وَ مَنْ عَلَیْها، وَ لَمّا

این که بانگش در این دنیا بلند شود و به دنیا آید آسمانها و هر که در آنها است و زمین و هرکه بَر آن است

یَطَأْ لابَتَیْها، قَتیلِ الْعَبْرَةِ، وَ سَیِّدِ الاُسْرَةِ، اَلْمَمْدُودِ بِالنُّصْرَةِ یَوْمَ الْكَرَّةِ،

برایش گریستند پیش از آن که قدم در این جهان گذارد کشته اشك و آه و آقای طایفه بشر آن کس که در روز رجعت به یاری مدد شده

اَلْمُعَوَّضِ مِنْ قَتْلِهِ اَنَّ الاَئِمَّةَ مِنْ نَسْلِهِ، وَ الشِّفآءَ فی تُرْبَتِهِ، و الْفَوْزَ مَعَهُ

و آن که پاداش کشته شدنش این بود که امامان از نسل اویند و درمان درتربت او است و پیروزی در زمان

فی اَوْبَتِهِ، والاَوصِیآءَ مِنْ عِتْرَتِهِ، بَعْدَ قآئِمِهِمْ وَ غَیْبَتِهِ، حَتّی یُدْرِكُوا

رجعت با او و اوصیا از عترت اوست پس از حضرت قائم و پس از دوران غیبتش تا این که انتقام گیرند

الأَوْتارَ، وَ يَثْأَرُوا الثّارَ، وَيُرْضُوا الْجَبّارَ، وَيَكُونُوا خَيْرَ اَنْصار، صَلَّى اللهُ

و خونها را باز گيرند و خداى جبار را خشنود سازند و بهترين ياران دين خدا باشند درود خدا بر

عَلَيْهِمْ، مَعَ اخْتِلافِ اللَّيْلِ وَالنَّهارِ، اَللّهُمَّ فَبِحَقِّهِمْ اِلَيْكَ اَتَوَسَّلُ، وَاَسْئَلُ

ايشان در هر زمان كه رفت و آمد دارد شب و روزخدايا پس به حق ايشان به سوى تو دست نياز دراز كنم و از تو خواهم

سُؤالَ مُقْتَرِف مُعْتَرِف، مُسيئ اِلى نَفْسِهِ مِمّا فَرَّطَ فى يَوْمِهِ وَاَمْسِهِ،

خواستن شخص گنه كار اعتراف كننده بدكردار به نفس خويش از كوتاهيهايى كه در امروز و ديروزش كرده

يَسْئَلُكَ الْعِصْمَةَ اِلى مَحَلِّ رَمْسِهِ، اَللّهُمَّ فَصَلِّ عَلى مُحَمَّد وَ عِتْرَتِهِ،

و اكنون از تو پناه خواهد تا هنگام رفتن در گور خدايا پس درود فرست بر محمّد و عترتش

وَاحْشُرْنا فى زُمْرَتِهِ، وَ بَوِّئْنا مَعَهُ دارَ الْكَرامَةِ، وَ مَحَلَّ الاْ◌ِقامَةِ، اَللّهُمَّ

و ما را در زمره او محشور گردان و جاى ده ما را با او در خانه كرامت (بهشت) و جايگاه ماندن هميشگى خدايا

وَكَما اَكْرَمْتَنا بِمَعْرِفَتِهِ فَاَكْرِمْنا بِزُلْفَتِهِ،وَارْزُقْنا مُرافَقَتَهُ وَسابِقَتَهُ،وَاجْعَلْنا

چنانچه ما را به شناختنش گرامى داشتى هم چنان ما را به نزديك شدن با او گرامى دار و رفاقت و سابقه داشتن با او را روزى ما گردان و بگردان ما را

مِمَّنْ يُسَلِّمُ لاِ◌َمْرِهِ، وَيُكْثِرُ الصَّلاةَ عَلَيْهِ عِنْدَ ذِكْرِهِ، وَعَلى جَميعِ اَوْصِيآئِهِ

از كسانى كه تسليم دستور اويند و هنگام بردن نامش بسيار بر او درود فرستند و بر همه اوصيا

وَاَهْلِ اَصْفِيآئِهِ، اَلْمَمْدُودينَ مِنْكَ بِالْعَدَدِ الاْ◌ِثْنَىْ عَشَرَ، اَلنُّجُومِ الزُّهَرِ،

و خاندان برگزيده اش كه يارى شده اند از جانب تو به عدد دوازده، آن ستارگان درخشان

وَالْحُجَجِ عَلى جَميعِ الْبَشَرِ، اَللّهُمَّ وَهَبْ لَنا فى هذَا الْيَوْمِ خَيْرَ مَوْهِبَة،

و حجتهاى تو بر تمامى افراد بشر خدايا و ببخش به ما در اين روز بهترين بخششها را

وَ اَنْجِحْ لَنا فيهِ كُلَّ طَلِبَة، كَما وَهَبْتَ الْحُسَيْنَ لِمُحَمَّد جَدِّهِ، وَعاذَ فُطْرُسُ

و برآور براى ما در اين روز هر خواهشى را چنانچه حسين را به محمّد جدش بخشيدى و فطرس

بِمَهْدِهِ، فَنَحْنُ عائِذُونَ بِقَبْرِهِ مِنْ بَعْدِهِ، نَشْهَدُ تُرْبَتَهُ، وَنَنْتَظِرُ اَوْبَتَهُ، آمينَ

به گهواره حسين پناه برد و ما پناهنده به قبر او هستيم پس از شهادت او بالاى تربتش آمده و چشم به راه رجعت او هستيم اجابت كن اى

رَبَّ الْعالَمينَ.(١)

پروردگار جهانيان.

پس از آن، این دعا را که به دعای امام حسین(علیه السلام) معروف است می خوانی. این دعا آخرین دعایی است که آن حضرت در روز عاشورا (همان روزی که دشمنانش زیاد بودند) خواند:

اَللّهُمَّ اَنْتَ مُتَعالِی الْمَکانِ، عَظیمُ الْجَبَرُوتِ، شَدیدُ الْمِحالِ، غَنِیٌّ

خدایا تویی والامکان و بزرگ جبروت و سخت نیرو و بی نیاز

عَنِ الْخَلایِقِ، عَریضُ الْکِبْرِیآءِ، قادِرٌ عَلی ما تَشآءُ، قَریبُ الرَّحْمَةِ،

از خلایق و دارای بزرگی پهناور و توانای بر هر چه خواهی نزدیك مهر

صادِقُ الْوَعْدِ، سابِغُ النِّعْمَةِ، حَسَنُ الْبَلاءِ، قَریبٌ إذا دُعیتَ، مُحیطٌ بِما

راست وعده فراوان نعمت نیکو آزمایش نزدیك هرگاه خوانده شوی محیط به هر چه

خَلَقْتَ، قابِلُ التَّوْبَةِ لِمَنْ تابَ اِلَیْكَ، قادِرٌ عَلی ما اَرَدْتَ، وَ مُدْرِكٌ ما

آفریده ای توبه پذیر برای آن کس که به سویت توبه کند توانا بر هر چه اراده کنی و بدست آرنده آنچه

طَلَبْتَ، وَ شَکُورٌ اِذا شُکِرْتَ، وَ ذَکُورٌ اِذا ذُکِرْتَ، اَدْعُوكَ مُحْتاجاً،

بجویی و سپاس پذیر هرگاه سپاس شوی و یاد کنی هنگامی که یادت کنند می خوانمت نیازمندانه

وَاَرْغَبُ اِلَیْكَ فَقیراً، وَ اَفْزَعُ اِلَیْكَ خآئِفاً، وَ اَبْکی اِلَیْكَ مَکْرُوباً، وَاَسْتَعینُ

و توجه کنم بسویت فقیرانه و پناه آرم بسویت خائفانه و گریه کنم به درگاهت از روی غمزدگی و ملولانه کمك جویم

بِكَ ضَعیفاً، وَ اَتَوَکَّلُ عَلَیْكَ کافِیاً. ...

بوسیله تو ناتوانانه و توکل کنم بر تو کفایت خواهانه.

در ذیل این دعا قسمتی دیده می شود که جنبه خصوصی دارد، زیرا امام(علیه السلام) عرض می کند: «خدایا بین ما، و قوم ما به حق داوری کن! آنها به ما نیرنگ زدند (ما را دعوت کردند و اعلام وفاداری نمودند ولی) دست از یاری ما برداشتند و راه مکر و فریب را پیش گرفتند، آماده کشتن ما شدند در حالی که ما عترت پیامبر تو و فرزندان حبیبت محمد بن عبدالله(صلی الله علیه وآله) هستیم همان کسی که او را به نبوّت برگزیدی و امین وحی ساختی» سپس عرضه داشت:

فَاجْعَلْ لَنا مِنْ اَمْرِنا فَرَجاً وَمَخْرَجاً، بِرَحْمَتِكَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ.(۲)

پس درکار ما گشایش و فرجی عطا فرما به رحمتت ای مهربانترین مهربانان.

ابن عیّاش گفت: از حسین بن علیّ بزوفری شنیدم که می گفت حضرت صادق(علیه السلام) این دعا را در این روز می خواند و فرمود که این دُعا از دعاهای روز سوم شعبان است و آن روز ولادت حسین(علیه السلام) است.(۳)

شب سیزدهم ماه

شب سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم، «لیالی بیض» یعنی شبهای روشن، نامیده می شود. برای این شب ها اعمالی است که در اعمال ماه رجب (صفحه ٦٤٣) بیان شد .

شب نیمه شعبان

این شب، شب بسیار مبارکی است; از امام صادق(علیه السلام) روایت شده است که از امام محمّد باقر(علیه السلام) از فضیلت شب نیمه شعبان سؤال شد، فرمود: آن شب، بعد از شب قدر بافضیلت ترین شب های سال است. در این شب، خداوند به بندگانش فضل خود را عطا می فرماید و به کرم خویش، آنان را می آمرزد;در این شب، برای تقرّب به خداوند سعی و کوشش نمایید! زیرا این شب، شبی است که خداوند به ذات مقدّس خود قسم یاد کرده است که نیازمندی را دست خالی برنگرداند، مادامی که معصیت و گناهی را نخواهد و شبی است که خدای متعال آن را برای ما اهل البیت(علیهم السلام) قرار داد، آن گونه که شب قدر را برای پیامبر ما قرار داد. پس در دعا و ثنای الهی در این شب کوشش کنید.(۱)

از جمله برکات این شب این است که ولادت باسعادت منجی عالم بشریّت، مهدی موعود، امام زمان ـ عجّل اللّه تعالی فرجه الشّریف ـ در سحر این شب در سال ۲۵۵، در «سرّ من رأی»، واقع شد، و بر شرافت این شب افزود.

برای این شب چند عمل است:

اوّل: غسل است که طبق روایتی از امام صادق(علیه السلام) سبب تخفیف گناهان است.(۲)

دوم: احیای این شب است، به نماز و دعا و استغفار. در روایتی که حضرت امیر مؤمنان(علیه السلام) از رسول خدا(صلی الله علیه وآله) نقل می کند آمده است: «هنگامی که شب نیمه شعبان فرا می رسد آن را به عبادت به سر برید و روزش را روزه بدارید، زیرا از اوّل تا آخر این شب، از جانب خداوند ندا می آید: آیا استغفار کننده ای هست که از گناهان خویش آمرزش طلبد، تا گناهان او را بیامرزم؟ آیا کسی هست که طلب روزی کند و من روزی او را وسعت بخشم؟».(۳)

همچنین در روایتی آمده است که جبرئیل به رسول خدا(صلی الله علیه وآله) گفت: هر کس این شب را به تسبیح و تکبیر و دعا و نماز و استغفار و... احیا بدارد، خداوند گناهانش را می آمرزد، و جایگاه و منزل او بهشت خواهد بود...

ای محمّد! این شب را احیا بدار، و به امّتت فرمان ده آن را احیا دارند.

جبرئیل پس از بیان فضایل دیگری برای این شب، در پایان گفت: محروم واقعی کسی است که از خیر و برکت این شب محروم باشد!(٤)

از امام زین العابدین(علیه السلام) نیز احیای این شب نقل شده است.(۵)

همچنین در روایتی از رسول خدا(صلی الله علیه وآله) نقل شده است که هر کس این شب را احیا بدارد، در آن روز که قلبها می میرد، قلبش نخواهد مرد.(٦)

سوم: زیارت امام حسین(علیه السلام) در این شب از افضل اعمال است، و باعث آمرزش گناهان است.(۷) در فضیلت زیارت امام حسین(علیه السلام) در این شب روایات متعدّدی نقل شده است از جمله:

1ـ ابوبصیر از امام صادق(علیه السلام) روایت کرده است: هر کس دوست دارد یکصد و بیست و چهار هزار پیامبر با او مصافحه کند، در نیمه شعبان، قبر حسین(علیه السلام) را زیارت کند; زیرا ارواح پیامبران در این شب به اذن خداوند به زیارت آن حضرت می روند!(۸)

2ـ در روایت دیگری امام صادق(علیه السلام) فرمود: وقتی که نیمه شعبان می شود از افق اعلی (از جانب خداوند) به زائر امام حسین(علیه السلام) ندا می دهند که، اکنون با گناهان آمرزیده برگرد، پاداش تو به عهده پروردگارت و پیامبر خداست!(۹)

حدّاقلّ زیارت آن حضرت آن است که انسان آن شب، بر روی بام خانه و یا فضای باز دیگری برود و به سمت راست و چپ آسمان نگاه کند، آنگاه به بالای سر نظر افکند و با انگشت به سمت راستِ قبله اشاره کند و بگوید: اَلسَّلامُ عَلَیْكَ یا أَبا عَبْدِ اللهِ، اَلسَّلامُ عَلَیْكَ یَابْنَ رَسُولِ اللهِ، اَلسَّلامُ عَلَیْكَ وَ رَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكاتُهُ.(۱۰)

برای شب نیمه شعبان زیارت مخصوصه ای نیز می باشد که در بخش زیارات گذشت. (صفحه ٤١٢)
چهارم: خواندن این دعاست که جناب «سیّد بن طاووس» و «شیخ طوسی» آن را نقل کرده اند و به منزله زیارت امام زمان(علیه السلام) است :

اَللّهُمَّ بِحَقِّ لَیْلَتِنا هذِهِ وَمَوْلُودِها وَحُجَّتِكَ، وَمَوْعُودِهَا الَّتی قَرَنْتَ اِلی

خدایا به حق این شبی که ما در آنیم و به حق آن کس که در آن به دنیا آمدهو حجتت و موعود آن که همراه کردی

فَضْلِها فَضْلاً، فَتَمَّتْ كَلِمَتُكَ صِدْقاً وَعَدْلاً لا مُبَدِّلَ لِكَلِماتِكَ، وَلا مُعَقِّبَ

به فضیلت این شب فضیلت دیگری و بدین سبب تمام شد کلمه تو براستی و عدالت تغییر دهنده ای برای کلمات تو نیست و پس زننده ای

لاِیاتِكَ، نُورُكَ الْمُتَاَلِّقُ، وَضِیآؤُكَ الْمُشْرِقُ، وَالْعَلَمُ النُّورُ فی طَخْیآءِ

برای آیات تو نیست آن نور درخشانت و آن روشنی فروزانت و آن نشانه نورانی در شب تاریک

الدَّيْجُورِ، اَلْغائِبُ الْمَسْتُورُ، جَلَّ مَوْلِدُهُ، وَكَرُمَ مَحْتِدُهُ، وَالْمَلائِكَةُ شُهَّدُهُ،
ظلمانی آن پنهان غایب از انظار که ولادتش بزرگ و کریم الاصل بود و فرشتگان گواهان اویند
وَاللهُ ناصِرُهُ وَمُؤَيِّدُهُ اِذا آنَ ميعادُهُ، وَالْمَلائِكَةُ اَمْدادُهُ، سَيْفُ اللهِ الَّذى لا
و خدا یاور و کمك کار اوست در آن هنگام که وعده اش برسد و فرشتگان مددکارش باشند آن شمشیر برنده خدا که
يَنْبُو، وَنُورُهُ الَّذى لا يَخْبُو، وَ ذُوالْحِلْمِ الَّذى لا يَصْبُوا، مَدارُ الدَّهْرِ،
کُند نشود و نور او که خاموش نگردد و بردباری که کار بی رویه انجام ندهد چرخ روزگار بخاطر او گردش کند
وَنَواميسُ الْعَصْرِ، وَوُلاةُ الأَمْرِ، وَالْمُنَزَّلُ عَلَيْهِمْ ما يَتَنَزَّلُ فى لَيْلَةِ الْقَدْرِ،
و او و پدران معصومش نوامیس هر عصر و والیان امر خدایند در شب قدر آنچه نازل شود بر ایشان نازل گردد
وَاَصْحابُ الْحَشْرِ وَالنَّشْرِ، تَراجِمَةُ وَحْيِهِ، وَوُلاةُ اَمْرِهِ وَنَهْيِهِ، اَللّـهُمَّ
و آنهایند صاحبان حشر و نشر و مفسران وحی خدا و سرپرستان امر و نهی او خدایا
فَصَلِّ عَلى خاتِمِهِمْ وَقآئِمِهِمْ، اَلْمَسْتُورِ عَنْ عَوالِمِهِمْ، وَاَدْرِكْ بِنا اَيّامَهُ،
پس درود فرست بر خاتم ایشان و قائمشان که در پس پرده است از عوالم آنها و ما را به روزگار او
وَظُهُورَهُ وَقِيامَهُ، وَاجْعَلْنا مِنْ اَنْصارِهِ، وَاقْرِنْ ثارَنا بِثارِهِ، وَاكْتُبْنا فى
و زمان ظهور و قیامش برسان و از جمله یارانش قرارمان ده و خونخواهی ما را به خونخواهی او مقرون گردان و نام ما را در
اَعْوانِهِ وَخُلَصآئِهِ، وَاَحْيِنا فى دَوْلَتِهِ ناعِمينَ، وَبِصُحْبَتِهِ غانِمينَ، وَبِحَقِّهِ
زمره یاران و مخصوصانش ثبت فرما و ما را در دولتش شادکام و متنعم و به هم نشینیش بهره مند و به گرفتن حقش
قآئِمينَ، وَمِنَ السُّوءِ سالِمينَ، يا اَرْحَمَ الرّاحِمينَ، وَالْحَمْدُللهِ رَبِّ
پا بر جا بدار و از بدیها بر کنارمان کن ای مهربانترین مهربانان و ستایش خاص خدا پروردگار
الْعالَمينَ، وَصَلَّى اللهُ عَلى سَيِّدِنا مُحَمَّد خاتَمِ النَّبِيّينَ وَالْمُرْسَلينَ،
جهانیان است و درودهای او بر آقای ما محمّدخاتم پیمبران و مرسلین
وَعَلى اَهْلِ بَيْتِهِ الصّادِقينَ، وَعِتْرَتِهِ النّاطِقينَ، وَالْعَنْ جَميعَ الظّالِمينَ،
و بر خاندان راستگو و عترت حقگویش باد و از رحمت خود دور ساز تمام ستمکاران را
واحْكُمْ بَيْنَنا وَبَيْنَهُمْ يا اَحْكَمَ الْحاكِمينَ.(۱۱)
و میان ما و ایشان داوری کن ای محکمترین حکم کنندگان.

پنجم: «شیخ طوسی» از اسماعیل بن فضل هاشمی روایت کرده که گفت: حضرت صادق(علیه السلام) این دعا را به من تعلیم داد تا آن را در شب نیمه شعبان بخوانم:

اَللّهُمَّ اَنْتَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ، اَلْعَلِیُّ الْعَظیمُ، اَلْخالِقُ الرّازِقُ، اَلْمُحْیِی

خدایا تویی زنده پاینده والای بزرگ آفریننده و روزی دهنده زنده کننده

الْمُمیتُ، اَلْبَدیءُ الْبَدیعُ، لَکَ الْجَلالُ وَلَکَ الْفَضْلُ، وَلَکَ الْحَمْدُ وَلَکَ

و میراننده آغاز کننده و پدید آرنده، برای توست بزرگی و از آن توست فضیلت و ستایش و از آن تو

الْمَنُّ، وَلَکَ الْجُودُ وَلَکَ الْکَرَمُ، وَلَکَ الاْ َمْرُ وَلَکَ الْمَجْدُ وَلَکَ الْشُّکْرُ،

است نعمت و جود و خاص توست بزرگواری و از توست فرمان و شوکت و خاص تو است سپاسگزاری

وَحْدَکَ لا شَریکَ لَکَ، یا واحِدُ یا اَحَدُ، یا صَمَدُ یا مَنْ لَمْ یَلِدْ وَلَمْ یُولَدْ،

که یگانه ای و شریکی برایت نیست ای یگانه ای یکتا ای بی نیاز ای که فرزندی ندارد و فرزند کسی نباشد

وَلَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُواً اَحَدٌ، صَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد، وَاْغفِرْ لی

ونیست برایش همتایی هیچ کس درود فرست بر محمّد و آل محمّد و بیامرز مرا

وَارْحَمْنی، وَاکْفِنی ما اَهَمَّنی، وَاقْضِ دَیْنی، وَوَسِّعْ عَلَیَّ فی رِزْقی،

و به من رحم کن و کفایت کن از من آنچه فکر مرا به خود مشغول کرده و قرضم را ادا کن و در روزیم گشایش ده

فَاِنَّکَ فی هذِهِ اللَّیْلَةِ کُلَّ اَمْر حَکیم تَفْرُقُ، وَمَنْ تَشآءُ مِنْ خَلْقِکَ تَرْزُقُ،

زیرا که تو در این شب هر کار محکمی را از هم جدا کنی و هر یك از مخلوقات خود را بخواهی روزی دهی

فَارْزُقْنی وَاَنْتَ خَیْرُ الرّازِقینَ، فَاِنَّکَ قُلْتَ وَ اَنْتَ خَیْرُ الْقآئِلینَ النّاطِقینَ:

پس روزیم ده که تو بهترین روزی دهندگانی زیرا تو خود گفتی و تو بهترین گویندگان و ناطقان هستی که فرمودی

وَاسْئَلُوا اللهَ مِنْ فَضْلِهِ. فَمِنْ فَضْلِکَ اَسْئَلُ، وَ اِیّاکَ قَصَدْتُ، وَ ابْنَ نَبِیِّکَ

«از خدا بخواهید از فضل او» پس من از فضل تو می خواهم و تو را قصد کردم و به فرزند پیمبرت

اعْتَمَدْتُ، وَ لَكَ رَجَوْتُ، فَارْحَمْنی یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ.(۱۲)

اعتماد کردم و از توامیدوارم پس به من رحمت کن ای مهربانترین مهربانان.

ششم: این دعا را بخواند که حضرت رسول(صلی الله علیه وآله) در این شب می خواندند:

اَللّهُمَّ اقْسِمْ لَنا مِنْ خَشْیَتِكَ ما یَحُولُ بَیْنَنا وَبَیْنَ مَعْصِیَتِكَ، وَمِنْ

خدایا بهره ما کن از ترس خود بدان اندازه که حائل شود میان ما و نافرمانیت و از

طاعَتِكَ ما تُبَلِّغُنا بِهِ رِضْوانَكَ، وَمِنَ الْیَقینِ ما یَهُونُ عَلَیْنا بِهِ مُصیباتُ

اطاعت خویش بدان مقدار که ما را به خشنودی و رضوان تو برساند و از یقین بدان حد که بوسیله آن ناگواریهای

الدُّنْیا، اَللّهُمَّ اَمْتِعْنا بِاَسْماعِنا وَاَبْصارِنا وَقُوَّتِنا ما اَحْیَیْتَنا، وَاجْعَلْهُ

دنیا بر ما آسان گردد خدایا ما را به گوشهایمان و دیده هامان و نیرویمان تا زنده ایم بهره مند ساز

الْوارِثَ مِنّا، وَاجْعَلْ ثارَنا عَلی مَنْ ظَلَمَنا، وَانْصُرنا عَلی مَنْ عادانا، وَلا

و آن را وارث ما گردان و خون ما را به گردن کسی انداز که بر ما ستم کرده و یاری ده ما را بر کسی که با ما دشمنی کند

تَجْعَلْ مُصیبَتَنا فی دینِنا، وَلا تَجْعَلِ الدُّنْیا اَکْبَرَ هَمِّنا، وَلا مَبْلَغَ عِلْمِنا،

و مصیبت ما را در دینمان قرار مده و دنیارا بزرگترین اندوه ما قرار مده و نیز آخرین حد دانش ما قرارش مده

وَلا تُسَلِّطْ عَلَیْنا مَنْ لا یَرْحَمُنا، بِرَحْمَتِكَ یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ.(۱۳)

و مسلّط مکن بر ما کسی را که بر ما رحم نکند به رحمتت ای مهربانترین مهربانان.

و این دعای جامع و کاملی است که خواندن آن در اوقات دیگر نیز غنیمت است و از عوالی اللّئالی نقل شده که حضرت رسول(صلی الله علیه وآله)همیشه این دعا را می خواندند.(١٤)

هفتم: صلوات هر روز ماه شعبان را (صفحه ٦٧٠) که در وقت ظهر خوانده می شود، بخواند.(١٥)

هشتم: دعای کمیل (صفحه ٩٨) را که حضرت علی(علیه السلام) در این شب آن را به کمیل تعلیم داد، بخواند.

نهم: در این شب صد مرتبه بگوید: سبحان الله و صد مرتبه بگوید: الحمد لله و صد مرتبه بگوید: الله اکبر و صد مرتبه بگوید: لا إلهَ إلاَّ اللهُ که طبق روایتی از امام باقر(علیه السلام) هرکس چنین کند، خداوند گناهان گذشته او را بیامرزد و حاجت های دنیوی و اخروی او را برآورده سازد.(١٦)

دهم: مرحوم «شیخ طوسی» از «ابویحیی» روایتی را نقل می کند که می گوید: به مولایم امام صادق(علیه السلام) عرض کردم: بهترین دعا، در این شب کدام است؟ فرمود: وقتی که نماز عشا را بجا آوردی، دو رکعت نماز بگزار و در رکعت اوّل سوره «حمد» و سوره «قل یا ایّها الکافرون»و در رکعت دوم، سوره «حمد» و سوره «توحید» را بخوان؛ پس از نماز، سی و سه مرتبه بگو: سبحان الله سی و سه مرتبه الحمد لله و سی و چهار مرتبه الله اکبر. آنگاه بگو:

یا مَنْ اِلَیْهِ مَلْجَأُ الْعِبادِ فِی الْمُهِمّاتِ، وَاِلَیْهِ یَفْزَعُ الْخَلْقُ فِی الْمُلِمّاتِ،

ای که به سوی اوست پناه بندگان در کارهای اندوه خیز و به سوی او پناه برند خلایق در پیش آمدهای ناگوار

یا عالِمَ الْجَهْرِ وَالْخَفِیّاتِ، وَ یا مَنْ لا تَخْفی عَلَیْهِ خَواطِرُ الاَْوْهامِ،

ای دانای آشکار و نهان و ای که بر او پنهان نماند اندیشه هایی که در دلها افتد

وَتَصَرُّفُ الْخَطَراتِ، یا رَبَّ الْخَلایِقِ وَالْبَرِیّاتِ، یا مَنْ بِیَدِهِ مَلَکُوتُ

و تصرف کردن آن خاطرات ای پروردگار خلایق و آفریدگان ای که ملکوت

الاَْرَضینَ وَالسَّمواتِ، اَنْتَ اللهُ لا اِلـهَ اِلاَّ اَنْتَ، اَمُتُّ اِلَیْکَ بِلا اِلـهَ اِلاَّ اَنْتَ،

زمینها و آسمانها بدست اوست تویی خدایی که معبودی جز تو نیست بسویت توسل جویم به کلمه «لا اله الا انت«

فَبِلا اِلـهَ اِلاَّ اَنْتَ، اِجْعَلْنی فی هِذِهِ اللَّیْلَةِ مِمَّنْ نَظَرْتَ اِلَیْهِ فَرَحِمْتَهُ،

پس ای خدایی که معبودی جز تو نیست بگردان مرا در این شب از کسانی که بسویش نگریسته و مورد رحم خویش قرارش داده

وَسَمِعْتَ دُعآئَهُ فَاَجَبْتَهُ، وَعَلِمْتَ اسْتِقالَتَهُ فَاَقَلْتَهُ، وَتَجاوَزْتَ عَنْ

و دعایش شنیده و اجابت کرده و پشیمانیش را دانسته پس او را پذیرفته ای و از خطاهای گذشته اش

سالِفِ خَطیئَتِهِ، وَعَظیمِ جَریرَتِهِ، فَقَدِ اسْتَجَرْتُ بِکَ مِنْ ذُنُوبی، وَلَجَأْتُ

و گناه بزرگش در گذشته ای پس من از گناهانم به تو پناهنده شده و به تو ملتجی گشته ام در این که

اِلَيْكَ فى سَتْرِ عُيُوبى، اَللّٰهُمَّ فَجُدْ عَلَیَّ بِکَرَمِكَ وَفَضْلِكَ، وَاحْطُطْ

عیوبم را بپوشانی خدایا پس جود کن بر من به کرم خودو فضلت و بریز

خَطاياىَ بِحِلْمِكَ وَعَفْوِكَ، وَتَغَمَّدْنى فى هذِهِ اللَّيْلَةِ بِسابِغِ كَرامَتِكَ،

خطاهای مرا به بردباری و گذشت خویش و فراگیر مرا در این شب به فراوان کرمت

وَاجْعَلْنى فيها مِنْ اَوْلِيآئِكَ الَّذينَ اجْتَبَيْتَهُمْ لِطاعَتِكَ، وَ اخْتَرْتَهُمْ

و بگردان مرا در این شب از آن دوستانت که آنان را برای طاعت خویش برگزیده و برای

لِعِبادَتِكَ، وَ جَعَلْتَهُمْ خالِصَتَكَ وَصَفْوَتَكَ، اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنى مِمَّنْ سَعَدَ

پرستشت انتخاب فرمودی و ایشان را جزء خاصان درگاه و برگزیدگانت قراردادی خدایابدار مرا از آن کسانی که

جَدُّهُ، وَ تَوَفَّرَ مِنَ الْخَيْراتِ حَظُّهُ، وَ اجْعَلْنى مِمَّنْ سَلِمَ فَنَعِمَ، وَ فازَ فَغَنِمَ،

کوششش به جایی رسیده و از نیکیها بهره فراوان نصیبش گشته و بگردانم از آنان که تندرست شده و متنعم و رستگار و بهره مند گشته

وَ اكْفِنى شَرَّ ما اَسْلَفْتُ، وَ اعْصِمْنى مِنَ الازْدِيادِ فى مَعْصِيَتِكَ، وَ حَبِّبْ

و کفایت کن مرا از شر آنچه کرده ام و نگاهم دار از افزودن در نافرمانیت و دوست گردان نزد من

اِلَیَّ طاعَتَكَ، وَ ما يُقَرِّبُنى مِنْكَ، وَ يُزْلِفُنى عِنْدَكَ، سَيِّدى اِلَيْكَ يَلْجَأُ

فرمانبرداریت را و آنچه مرا به تو نزدیك و مقرّب درگاهت گرداندآقای من به سوی تو پناه آرد

الْهارِبُ، وَ مِنْكَ يَلْتَمِسُ الطّالِبُ، وَ عَلى كَرَمِكَ يُعَوِّلُ الْمُسْتَقيلُ التّائِبُ،

شخص گریز پای و از تو عاجزانه طلب کند جوینده و بر کرم تو تکیه کند شخص عذرخواه و توبه کننده

اَدَّبْتَ عِبادَكَ بِالتَّكَرُّمِ، وَ اَنْتَ اَكْرَمُ الاَكْرَمينَ، وَاَمَرْتَ بِالْعَفْوِ عِبادَكَ،

ادب کردی بندگانت را به کرمورزی به آنها و تو کریمترین کریمانی و تو خود به بندگانت دستور گذشت دادی

وَاَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحيمُ، اَللّٰهُمَّ فَلا تَحْرِمْنى ما رَجَوْتُ مِنْ كَرَمِكَ، وَ لا

و خود آمرزنده و مهربانی خدایا پس مرا از آنچه از کرمت امید دارم

تُؤْيِسْنى مِنْ سابِغِ نِعَمِكَ، وَ لا تُخَيِّبْنى مِنْ جَزيلِ قِسَمِكَ فى هذِهِ

محرومم مکن و از نعمت های ریزانت مأیوسم مدار و از بهره های فراوانت که در این

اللَّيْلَةِ لاِهْلِ طاعَتِكَ، وَاجْعَلْنى فى جُنَّة مِنْ شِرارِ بَرِيَّتِكَ، رَبِّ اِنْ لَمْ اَكُنْ

شب برای فرمانبردارانت مقرّر داشته ای بی بهره ام مساز و مرا در پناهگاه محکمی از آزار مخلوقات شرورت قرار ده پروردگارا اگر من چنین

مِنْ اَهْلِ ذلِكَ، فَاَنْتَ اَهْلُ الْكَرَمِ وَ الْعَفْوِ وَ الْمَغْفِرَةِ، وَ جُدْ عَلَيَّ بِما اَنْتَ

شایستگی ندارم ولی تو شایسته کرم و گذشت و آمرزشی و فرو ریز بر من بدانچه تو

اَهْلُهُ لا بِما اَسْتَحِقُّهُ، فَقَدْ حَسُنَ ظَنّى بِكَ، وَ تَحَقَّقَ رَجآئى لَكَ، وَ عَلِقَتْ

شایسته آنی نه بدانچه من سزاوار آنم زیرا براستی گمان من نیك است و امیدم درباره تو محکم شده و

نَفْسى بِكَرَمِكَ، فَاَنْتَ اَرْحَمُ الرّاحِمينَ، وَاَكْرَمُ الاَْكْرَمينَ، اَللّهُمَّ

جانم به سر رشته کرم تو آویخته است پس تویی مهربانترین مهربانان و کریمترین کریمان خدایا مرا

وَاخْصُصْنى مِنْ كَرَمِكَ بِجَزيلِ قِسَمِكَ،وَاَعُوذُ بِعَفْوِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ،وَاغْفِر

مخصوص بدار از کرم خویش به بهره های فراوان و تقسیمهای شایانت و از کیفر تو به عفوت پناه می برم و بیامرز

لِيَ الذَّنْبَ الَّذى يَحْبِسُ عَلَيَّ الْخُلُقَ، وَيُضَيِّقُ عَلَيَّ الرِّزْقَ، حَتّى اَقُومَ

برایم آن گناهی را که عادت بد (مانند دروغ) را بر من حبس کند و روزی را بر من تنگ سازد تا من به

بِصالِحِ رِضاكَ، وَاَنْعَمَ بِجَزيلِ عَطآئِكَ، وَاَسْعَدَ بِسابِغِ نَعْمآئِكَ، فَقَدْ لُذْتُ

خشنودی شایسته تو اقدام کنم و به عطای فراوانت متنعم گردم و به نعمتهای بسیارت خوشبخت شوم زیرا من به

بِحَرَمِكَ، وَتَعَرَّضْتُ لِكَرَمِكَ، وَاسْتَعَذْتُ بِعَفْوِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَبِحِلْمِكَ

آستان تو پناه آوردم و به کرم تو آویختم و به گذشت تو پناه جستم از ترس کیفرت و به بردباریت پناه جستم

مِنْ غَضَبِكَ، فَجُدْ بِما سَئَلْتُكَ، وَاَنِلْ مَا الْتَمَسْتُ مِنْكَ، اَسْئَلُكَ بِكَ لا

از خشمت پس به من عطا کن آنچه را از تو خواستم و به من برسان آنچه را از تو خواهش کردم تو را به خودت

بِشَيْء هُوَ اَعْظَمُ مِنْكَ.

سوگند دهم چون چیزی از تو بزرگتر نیست.

سپس به سجده می روی و بیست مرتبه می گویی: یا رَبِّ و هفت مرتبه یا اَللهُ و هفت مرتبه لا حَوْلَ وَلا قُوَّةَ اِلاَّ بِاللهِ و ده مرتبه: ما شآءَ اللهُ و ده مرتبه لا قُوّةَ اِلاَّ بِاللهِ. آنگاه صلوات می فرستی بر پیغمبر و آل او(علیهم السلام) و از خدا حاجت خود را می طلبی. به خدا سوگند! اگر کسی با انجام این عمل، از خدا حاجت بطلبد، هرچند بسیار فراوان باشد خداوند آن را به کرم و فضل گسترده اش برآورده می سازد.(۱۷)

یازدهم: «شیخ طوسی» و «سیّد بن طاووس»، فرموده اند، در این شب این دعا را بخواند.

اِلهی تَعَرَّضَ لَكَ فی هذَا اللَّیْلِ الْمُتَعَرِّضُونَ، وَقَصَدَكَ فیهَا الْقاصِدُونَ،

خدایا خواهندگان در این شب به درگاه تو آمدند و قاصدان تو را مقصد خویش قرار دادند

وَاَمَّلَ فَضْلَكَ وَمَعْرُوفَكَ الطّالِبُونَ، وَلَكَ فی هذَا اللَّیْلِ نَفَحاتٌ وَجَوآئِزُ،

و خواهشمندان فضل و نیکی تو را آرزو کردند و تو دراین شب بخششها و جوایز و عطاهایی

وَعَطایا وَمَواهِبُ، تَمُنُّ بِها عَلی مَنْ تَشاءُ مِنْ عِبادِكَ، وَتَمْنَعُها مَنْ لَمْ

و بهره هایی داری که به هر یك از بندگانت بخواهی عطا خواهی کرد و از آن کس که عنایت تو نسبت به

تَسْبِقْ لَهُ الْعِنایَةُ مِنْكَ، وَها اَنَا ذا عُبَیْدُكَ الْفَقیرُ اِلَیْكَ، اَلْمُؤَمِّلُ فَضْلَكَ

او سبقت نگرفته است آن را باز داری و من اینك آن بنده کوچك و نیازمند درگاه تو و آرزومند فضل

وَمَعْرُوفَكَ، فَاِنْ كُنْتَ یا مَولایَ تَفَضَّلْتَ فی هذِهِ اللَّیْلَةِ عَلی اَحَد مِنْ

و نیکی تو هستم پس ای مولای من اگر بنا داری در این شب بر کسی از

خَلْقِكَ، وَعُدْتَ عَلَیْهِ بِعائِدَة مِنْ عَطْفِكَ، فَصَلِّ عَلی مُحَمَّد وَآلِ مُحَمَّد،

خلق خویش تفضلی فرمایی و جایزه ای از روی مهر و عطوفت به او بدهی پس درود فرست بر محمّد و آل محمّد

اَلطَّیِّبینَ الطّاهِرینَ، اَلْخَیِّرینَ الْفاضِلینَ، وَجُدْ عَلَیَّ بِطَوْلِكَ وَ مَعْرُوفِكَ یا

آن پاکان پاکیزه برگزیده برترو از نعمت و نیکی خویش بر من نیز لطف فرما ای

رَبَّ الْعالَمینَ، وَ صَلَّی اللهُ عَلی مُحَمَّد خاتَمِ النَّبِیّینَ وَ آلِهِ الطّاهِرینَ،

پروردگار جهانیان و درود خدا بر محمّد خاتم پیمبران و بر آل پاکش و

وَسَلَّمَ تَسْلیماً، اِنَّ اللهَ حَمیدٌ مَجیدٌ ، اَللّهُمَّ اِنّی اَدْعُوكَ كَما اَمَرْتَ،

تحیت فراوان که همانا خداوند ستوده و بزرگوار است خدایا من تو را می خوانم چنانچه دستور فرمودی

فَاسْتَجِبْ لی كَما وَعَدْتَ، اِنَّكَ لا تُخْلِفُ الْمیعادَ.(۱۸)

پس دعایم را مستجاب کن چنانکه وعده فرمودی که براستی تو خلف وعده نمی کنی.

و این دعایی است که در سحرها، پس از نماز شفع خوانده می شود.(۱۹)

دوازدهم: بعد از هر دو رکعت از نماز شب و شفع و بعد از دعاهای نماز وتر، دعاهایی را که مرحوم «شیخ طوسی» و «سیّد بن طاووس» نقل کرده اند را بخواند.(۲۰)
سیزدهم: سجده ها و دعاهایی که از رسول خدا(صلی الله علیه وآله) روایت شده است را بخواند. از جمله، در روایتی که «ابان بن تغلب» از امام صادق(علیه السلام)نقل کرده است، چنین آمده:
شب نیمه شعبان داخل شد و آن شب رسول خدا(صلی الله علیه وآله) نزد یکی از همسران خود بود; وقتی که شب به نیمه رسید آن حضرت از بستر برای عبادت برخاست; همسرش در پی آن حضرت روان شد، در حالی که خود را به چادرش پیچیده بود و در جستجوی آن حضرت بود; ناگاه رسول خدا(صلی الله علیه وآله) را در سجده یافت، که مثل جامه ای به زمین چسبیده بود. به حضرت نزدیك شد، شنید که آن حضرت در سجده خود می گوید:

سَجَدَ لَكَ سَوادی وَخَیالی، وَآمَنَ بِكَ فُؤادی، هذِهِ یَدایَ وَماجَنَیْتُهُ عَلی

به خاك افتاد برای تو سراپایم و اندیشه ام و ایمان آورد به تو دلم، این است هر دو دستم و آنچه جنایتی که بر

نَفْسی، یا عَظیمُ تُرْجی لِكُلِّ عَظیم، اِغْفِرْ لِیَ الْعَظیمَ، فَاِنَّهُ لایَغْفِرُ الذَّنْبَ

خویش کردم ای بزرگی که در هر کار بزرگی امید به اوست بیامرز گناه بزرگم را که نیامرزد گناه

الْعَظیمَ اِلاَّ الرَّبُّ الْعَظیمُ

بزرگ را جز پروردگار بزرگ.

*آنگاه سر خود را بلند کرد و سپس به سجده رفت و عرض کرد:

اَعُوذُ بنُورِ وَجْهِكَ الَّذی اَضائَتْ لَهُ السَّمواتُ وَالاَْرَضُونَ، وَانْكَشَفَتْ لَهُ

پناه برم به نور ذات تو که روشن شد بدو آسمانها و زمینها و برچیده شد بدو

الظُّلُماتُ، وَصَلَحَ عَلَیْهِ اَمْرُ الاَْوَّلینَ وَالاْخِرینَ، مِنْ فُجاَةِ نَقِمَتِكَ، وَمِنْ

تاریکیها و اصلاح شد بدو کار اوّلین و آخرین از ناگهانی رسیدن عذابت و از

تَحْویلِ عافِیَتِكَ، وَمِنْ زَوالِ نِعْمَتِكَ، اَللّهُمَّ ارْزُقْنی قَلْباً تَقِیّاً نَقِیّاً، وَمِنَ

پا برجا شدن تندرستی تو و از زائل شدن نعمتت خدایا روزیم گردان دلی پاك و پاکیزه و مبرای از

الشِّرْكِ بَریئاً، لا كافِراً وَلا شَقِیّاً

شرك که نه کافر باشد و نه اهل شقاوت

آنگاه دو طرف روی خود را به خاك گذاشت و گفت:

عَفَّرْتُ وَجْهی فِی التُّرابِ، وَحُقَّ لی اَنْ اَسْجُدَ لَكَ.

وقتی که رسول خدا(صلی الله علیه وآله) خواست به بسترِ خویش برگردد، همسرش شتابان به جای خود برگشت; هنگامی که رسول خدا(صلی الله علیه وآله) به نزدش آمد، صدای نفس های بلند او را شنید و فرمود: این نفس زدن ها چیست؟ آیا نمی دانی امشب، چه شبی است؟ امشب نیمه شعبان است که روزی ها در آن تقسیم می شود و اجل ها نوشته می شود و حاجیان نامشان امشب معیّن می گردد و خداوند افراد فراوانی را می آمرزد و فرشتگان خود را از آسمان به سوی مکّه می فرستد!(۲۱)

چهاردهم: نماز جناب جعفر طیّار را بجا آورد، همان گونه که در روایتی از امام رضا(علیه السلام) در اعمال امشب وارد شده است.(۲۲) (شرح آن در نمازهای مستحب و معروف ـ صفحه ۱۰۸۱ ـ خواهد آمد)

پانزدهم: نمازهای فراوانی برای شب نیمه شعبان وارد شده است که آنها را بجا آورد از جمله گروهی از افراد مورد وثوق و اعتماد از امام باقر و امام صادق(علیهما السلام) روایت کرده اند که فرمودند: وقتی که شب نیمه شعبان می شود، چهار رکعت نماز بجا آور (هر دو رکعت به یك سلام) و در هر رکعت، حمد یك مرتبه و قل هو الله احد را صد مرتبه بخوان و پس از پایان چهار رکعت بگو:

اَللّهُمَّ اِنّی اِلَیْكَ فَقیرٌ، وَمِنْ عَذابِكَ خائِفٌ مُسْتَجیرٌ، اَللّهُمَّ لا تُبَدِّلْ

خدایا من به درگاهت نیازمندم و ازعذاب و شکنجه ات ترسان و پناه خواهم خدایا نامم را (از زمره موحدان(

اِسْمی، وَلا تُغَیِّرْ جِسْمی، وَلاتَجْهَدْ بَلائی، وَلاتُشْمِتْ بی اَعْدآئی، اَعُوذُ

عوض مکن و جسمم را دگرگون مکن و آزمایشم را سخت مکن و دشمن شادم مفرما پناه می برم

بِعَفْوِكَ مِنْ عِقابِكَ، وَاَعُوذُ بِرَحْمَتِكَ مِنْ عَذابِكَ، وَاَعُوذُ بِرِضاكَ مِنْ

به عفوت از کیفرت و پناه می برم به رحمتت از عذابت و پناه می برم به خشنودیت از

سَخَطِكَ، وَاَعُوذُبِكَ مِنْكَ، جَلَّ ثَنآؤُكَ، اَنْتَ کَما اَثْنَیْتَ عَلی نَفْسِكَ،

خشمت و پناه می برم به خودت از خودت مدح تو والاست و تو چنانی که خود ثنای خود کرده ای

وَفَوْقَ ما یَقُولُ الْقآئِلُونَ.(۲۳)

روز نیمه شعبان

روز ولادت باسعادت امام دوازدهم حضرت مهدی، حجّة بن الحسن صاحب الزمان(عجّل الله تعالی فرجه الشریف) است. بسیار شایسته است که شیعیان، در شب و روز نیمه شعبان، با تشکیل محافل و مجالس، و برپايي سخنرانی ها، درباره عظمت این روز و وجود مقدّس امام زمان(علیه السلام) و شرایط انتظار آن حضرت، و دعا برای تعجیل در ظهورش و دفع شبهات دشمنان و ناآگاهان، آن را گرامی بدارند; ولی در همه این موارد از کارهای نامناسب وخلاف شرع بپرهیزند و عبادت را با گناه آلوده نسازند.

البتّه زیارت آن حضرت در این روز با استفاده از زیارات معتبری که در بخش زیارات آمده بسیار مناسب است.

اعمال پایانی ماه شعبان

الف) از امام صادق(علیه السلام) نقل شده است که هر کس سه روز از آخر ماه شعبان را روزه بگیرد و به ماه مبارك رمضان متّصل سازد، خداوند متعال ثواب روزه دو ماه متوالی را برای او بنویسد.(۱)

ب) اباصلت هروی می گوید: جمعه آخر ماه شعبان خدمت امام رضا(علیه السلام) رسیدم. حضرت فرمود: ای اباصلت! اکثر ماه شعبان رفت و امروز جمعه آخر ماه است، پس تقصیرها و کوتاهی های گذشته را در بقیّه این ماه جبران کن، و به آنچه برای تو سودمند است روی آور; بسیار دعا کن و استغفار نما و قرآن را بسیار تلاوت کن و از گناهان خود توبه نما، تا وقتی که ماه رمضان داخل می شود، خود را برای خدا خالص ساخته باشی و هر دَیْن و امانتی بر عهده داری، ادا کن و کینه هر کس که در دل داری بیرون نما و گناهانی را که انجام می دادی ترك کن و از خدا بترس و در امور پنهان و آشکار خود بر خدا توکّل نما، که هر کس بر خدا توکّل کند، خداوند امور او را کفایت می نماید، و در بقیه این ماه این دعا را بسیار بخوان :

الف) از امام صادق(علیه السلام) نقل شده است که هر کس سه روز از آخر ماه شعبان را روزه بگیرد و به ماه مبارك رمضان متّصل سازد، خداوند متعال ثواب روزه دو ماه متوالی را برای او بنویسد.(۱)

ب) اباصلت هروی می گوید: جمعه آخر ماه شعبان خدمت امام رضا(علیه السلام) رسیدم. حضرت فرمود: ای اباصلت! اکثر ماه شعبان رفت و امروز جمعه آخر ماه است، پس تقصیرها و کوتاهی های گذشته را در بقیّه این ماه جبران کن، و به آنچه برای تو سودمند است روی آور; بسیار دعا کن و استغفار نما و قرآن را بسیار تلاوت کن و از گناهان خود توبه نما، تا وقتی که ماه رمضان داخل می شود، خود را برای خدا خالص ساخته باشی و هر دَیْن و امانتی بر عهده داری، ادا کن و کینه هر کس که در دل داری بیرون نما و گناهانی را که انجام می دادی ترك کن و از خدا بترس و در امور پنهان و آشکار خود بر خدا توکّل نما، که هر کس بر خدا توکّل کند، خداوند امور او را کفایت می نماید، و در بقیه این ماه این دعا را بسیار بخوان:

اَللّهُمَّ اِنْ لَمْ تَكُنْ غَفَرْتَ لَنا فيما مَضى مِنْ شَعْبانَ، فَاغْفِرْ لَنا فيما بَقِيَ مِنْهُ.

خدایا اگر در آن قسمت از ماه شعبان که گذشته ما را نیامرزیده ای در آن قسمت که از این ماه مانده بیامرزمان

امام(علیه السلام) در ادامه فرمود: خداوند به احترام و عظمت ماه مبارك رمضان، بنده های بسیاری را در ماه شعبان از آتش جهنّم آزاد می گرداند.(۲)

ج) دعای شب آخر ماه شعبان و اوّل ماه رمضان

حارث بن مغیره نضری از امام صادق(علیه السلام) روایت کرده است که آن حضرت در شب آخر ماه شعبان و شب اوّل ماه رمضان این دعا را می خواند :

اَللّهُمَّ اِنَّ هذَا الشَّهْرَ الْمُبارَکَ الَّذی اُنْزِلَ فیهِ الْقُرآنُ، هُدیً لِلنّاسِ

خدایا این ماه مبارکی که قرآن در آن نازل گشته آن قرآنی که راهنمای مردم گردیده

وَبَیِّنات مِنَ الْهُدی وَالْفُرْقانِ قَدْ حَضَرَ، فَسَلِّمْنا فیهِ وَسَلِّمْهُ لَنا، وَتَسَلَّمْهُ

و نشانه های روشنی از راهبری و جدا کردن میان حق و باطل است فرا رسیده پس ما را در این ماه سالم بدار

مِنّا فی یُسْر مِنْکَ وَعافِیَة، یا مَنْ اَخَذَ الْقَلیلَ وَشَکَرَ الْکَثیرَ، اِقْبَلْ مِنّی

و آن را در حال آسانی و تندرستی از ما بگیر ای که بگیرد اندك راو بسیار قدردانی کند، این طاعت

الْیَسیرَ، اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ اَنْ تَجْعَلَ لی اِلی کُلِّ خَیْر سَبیلاً، وَمِنْ کُلِّ ما

اندك را از من بپذیر خدایا از تو خواهم که برای من بسوی هر کار خیری راهی و از هر چه

لا تُحِبُّ مانِعاً، یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ، یا مَنْ عَفا عَنّی وَعَمّا خَلَوْتُ بِهِ مِنَ

دوست نداری سر را هم مانعی قرار دهی ای مهربانترین مهربانان ای که گذشتی از من و از آن

السَّیِّئاتِ، یا مَنْ لَمْ یُؤاخِذْنی بِارْتِکابِ الْمَعاصی، عَفْوَکَ عَفْوَکَ عَفْوَکَ

کارهای زشتی که در پنهانی کردم ای که مرا به سبب دست زدن به گناهان نگیری گذشت، گذشت، گذشت تو را خواهانم

یاکَریمُ، اِلهی وَعَظْتَنی فَلَمْ اَتَّعِظْ، وَزَجَرْتَنی عَنْ مَحارِمِکَ فَلَمْ اَنْزَجِرْ،

ای بزرگوار خدایا مرا پند دادی ولی من پند نگرفتم و از کارهای حرام خود بازم داشتی ولی من باز نایستادم

فَما عُذْری فَاعْفُ عَنّی یا کَریمُ، عَفْوَکَ عَفْوَکَ، اَللّهُمَّ اِنّی اَسْئَلُکَ الرّاحَةَ

پس چه عذری به درگاهت دارم ای کریم از من گذشت کن که عفوت و گذشتت را خواهانم خدایا از تو درخواست دارم آسودگی

عِنْدَ الْمَوْتِ، وَالْعَفْوَ عِنْدَ الْحِسابِ، عَظُمَ الذَّنْبُ مِنْ عَبدِکَ، فَلْیَحْسُنِ

هنگام مرگ و گذشت در وقت حساب را بزرگ است گناه از بنده ات پس باید

التَّجاوُزُ مِنْ عِنْدِكَ، یااَهْلَ التَّقْوی، وَ یا اَهْلَ الْمَغْفِرَةِ، عَفْوَكَ عَفْوَكَ،

گذشت از جانب تو نیز نیکو باشد ای شایسته پرهیزگاری و ای شایسته آمرزش عفوت و گذشتت را خواهانم

اَللّٰهُمَّ اِنّی عَبْدُكَ وَ ابْنُ عَبْدِكَ وَ ابْنُ اَمَتِكَ، ضَعیفٌ فَقیرٌ اِلی رَحْمَتِكَ،

خدایا من بنده و فرزند بنده و فرزند کنیز توأم ناتوان و نیازمند مهر تو هستم

وَاَنْتَ مُنْزِلُ الْغِنی و الْبَرَكَةِ عَلَی الْعِبادِ، قاهِرٌ مُقْتَدِرٌ، اَحْصَیْتَ اَعْمالَهُمْ،

و تویی که دارایی و برکت بر بندگانت فرو فرستی و تو چیره و توانایی کارهای بندگانت را شماره داری

وَقَسَمْتَ اَرْزاقَهُمْ، وَ جَعَلْتَهُمْ مُخْتَلِفَةً اَلْسِنَتُهُمْ وَ اَلْوانُهُمْ، خَلْقاً مِنْ

و روزیشان را قسمت کرده و زبانها و رنگهاشان را متفاوت کردی آفرینشی پس از

بَعْدِ خَلْق، وَ لا یَعْلَمُ الْعِبادُ عِلْمَكَ، وَلا یَقْدِرُ الْعِبادُ قَدْرَكَ، وَ كُلُّنا فَقیرٌ

آفرینش دیگر و بندگانت دانش تو را ندارند و قدر تو را ندانند و همه ما نیازمند

اِلی رَحْمَتِكَ، فَلا تَصْرِفْ عَنّی وَجْهَكَ، وَاجْعَلْنی مِنْ صالِحی خَلْقِكَ

رحمتت هستیم پس ای خدا رو از من مگردان و مرا

فِی الْعَمَلِ وَالاْمَلِ، وَالْقَضآءِ وَالْقَدَرِ، اَللّٰهُمَّ اَبْقِنی خَیْرَ الْبَقآءِ، وَاَفْنِنی خَیْرَ

در کردار و آرزو و امور مربوط به قضا و قدر از شایستگان خلق خویش قرارم ده خدایا زنده ام بدار به بهترین وضع زندگی و بمیرانم به بهترین

الْفَنآءِ عَلی مُوالاةِ اَوْلِیآئِكَ، وَ مُعاداةِ اَعْدآئِكَ، وَ الرَّغْبَةِ اِلَیْكَ، وَ الرَّهْبَةِ

مردن (یعنی) با دوستی دوستانت و دشمنی با دشمنانت و رغبت به درگاهت و ترس

مِنْكَ، وَالْخُشُوعِ وَ الْوَفاءِ وَ التَّسْلیمِ لَكَ، وَ التَّصْدیقِ بِكِتابِكَ، وَ اتِّباعِ

و خشوع از تو و وفاداری و تسلیم بودن در برابرت و تصدیق کردن کتاب تو (قرآن) و پیروی از

سُنَّةِ رَسُولِكَ، اَللّٰهُمَّ ما كانَ فی قَلْبی مِنْ شَكٍّ اَوْ رَیْبَة، اَوْ جُحُود اَوْ

روش پیغمبرت خدایا آنچه در دل دارم از شك و تردید یا انکار یا

قُنُوط، اَوْ فَرَح اَوْ بَذَخ اَوْ بَطَر، اَوْ خُیَلاءَ اَوْ رِیآء اَوْ سُمْعَة، اَوْ شِقاق اَوْ

ناامیدی یا خوشی یا گردن فرازی یا اسراف در خوشگذرانی یاخودبینی یا خودنمایی یا شهرت جویی یا ایجاد دو دستگی یا

نِفاق، اَوْ کُفْر اَوْ فُسُوق، اَوْ عِصْیان اَوْ عَظَمَة، اَوْ شَیْء لا تُحِبُّ، فَاَسْئَلُكَ

دورویی یا کفر یا فسق یا گناه یا بزرگ طلبی یا چیزهای دیگری که تو دوست نداری پس ای پروردگارا از تو خواهم

یا رَبِّ اَنْ تُبَدِّلَنی مَکانَهُ اِیماناً بِوَعْدِكَ، وَ وَفآءً بِعَهْدِكَ، وَ رِضاً بِقَضآئِكَ،

که آن را تبدیل کنی به ایمان به وعده ات و وفاداری به پیمانت و خشنودی به قضا و قَدرت

وَ زُهْداً فِی الدُّنْیا، وَ رَغْبَةً فیما عِنْدَكَ، وَ اَثَرَةً وَ طُمَأْنینَةً وَ تَوْبَةً

و پارسایی در دنیا و اشتیاق بدانچه نزد توست و فضیلتی و آرامشی و توبه

نَصُوحاً، اَسْئَلُكَ ذلِكَ یا رَبَّ الْعالَمینَ، اِلهی اَنْتَ مِنْ حِلْمِكَ تُعْصی،

خالص، این را از تو خواهم ای پروردگار جهانیان خدایا تو را بخاطر بردباریت نافرمانی کنند

وَمِنْ کَرَمِكَ وَجُودِكَ تُطاعُ،فَکَأَنَّكَ لَمْ تُعْصَ، وَ اَ نَا وَمَنْ لَمْ یَعْصِكَ سُکّانُ

وبه طمع جود و کرمت اطاعت کنند پس گویا نافرمانیت نکرده اند و من با کسانی که نافرمانیت نکردند همه ساکنان

اَرْضِكَ، فَکُنْ عَلَیْنا بِالْفَضْلِ جَواداً، وَبِالْخَیْرِ عَوّاداً، یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ،

زمین توییم تو بر ما به فضل خویش بخشنده باش و به نیکویی بازگردنده ای مهربانترین مهربانان

وَصَلَّی اللهُ عَلی مُحَمَّد وَ آلِهِ صَلاةً دآئِمَةً لا تُحْصی وَلا تُعَدُّ، وَلا یَقْدِرُ

و درود خدا بر محمّد و آل او درودی همیشگی که به شماره و عدد درنیاید و

قَدْرَها غَیْرُكَ، یا اَرْحَمَ الرّاحِمینَ.(۳)

اندازه اش نتواند جز تو ای مهربانترین مهربانان.

(این روایت در زادالمعاد، صفحه ۸۱، از امام رضا(علیه السلام) نقل شده است.)

یا علی

اللهم عجل لولیک الفرج

تهیه کننده: **محمدعلی شرطان**